

SOORTGERICHT ONDERZOEK HUISMUS

Nederwoudseweg 31 te Barneveld

Van de Mheen Planontwikkeling B.V.

1 MEI 2019

Contactpersoon

FOLKERT VOLBEDA
Adviseur ecologie &
natuurwetgeving

M +31627062016
E folkert.volbeda@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Leeswijzer	5
2	PLANGEBIED EN INGREEP	6
2.1	Ligging plangebied	6
2.2	Voorgenomen ingreep	6
2.3	Afbakening effecten	6
3	ONDERZOEK VOORKOMEN HUISMUS	7
3.1	Inleiding	7
3.2	Methode onderzoek	7
3.3	Resultaten	7
4	EFFECTBESCHRIJVING EN TOETSING	9
4.1	Effectbeschrijving	9
4.2	Toetsing	9
4.2.1	Bescherming categorieën relevante soorten	9
4.2.2	Overtreding verbodsbepalingen	10
4.3	Mitigerende en compenserende maatregelen en zorgplicht	10
5	CONCLUSIE EN VERVOLG	12
5.1	Resultaten soortgericht onderzoek	12
5.2	Ontheffing	12
	COLOFON	17

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Van de Mheen Planontwikkeling B.V. heeft het voornemen om werkzaamheden te verrichten aan de Nederwoudseweg 31 te Barneveld in de provincie Gelderland (Figuur 1). De werkzaamheden bestaan uit het bouwrijp maken van de kavel waarna er nieuwbouwwoningen worden gerealiseerd op het perceel.

Figuur 1 Kaart met de ligging van het plangebied.

Er is reeds een quickscan uitgevoerd, om te beoordelen of het projectgebied geschikt leefgebied vormt voor beschermde soorten¹. Op basis hiervan is vastgesteld dat beschermde soorten binnen het plangebied voorkomen waarvoor mitigerende maatregelen moeten worden getroffen. Daarnaast is vastgesteld dat de schuur mogelijk geschikt is als broedlocatie voor huismus en dat de aanwezige struiken mogelijk als essentieel foerageergebied functioneren. Daarom is nader soortgericht onderzoek naar huismussen uitgevoerd om dit vast te stellen, dan wel uit te sluiten.

Onderliggend rapport betreft de resultaten van dit onderzoek. Op basis van de resultaten van dit onderzoek, is beoordeeld of sprake is van negatieve effecten op deze soort en is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen getroffen dienen te worden en of mogelijk een ontheffing in het kader van de soortbescherming van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) moet worden aangevraagd. Zie Bijlage A voor een beschrijving van het wettelijk kader van deze soortbescherming.

In de quickscan is reeds geconcludeerd dat beschermde gebieden (Natura 2000 en Gelders Natuurnetwerk) niet relevant zijn, omdat deze buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden liggen.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het projectgebied en de voorgenomen ingreep. In hoofdstuk 3 zijn de methode van het uitgevoerde onderzoek en de resultaten hiervan opgenomen. Hoofdstuk 4 bevat de effectbeschrijving en toetsing van effecten aan de Wet natuurbescherming (Wnb). In hoofdstuk 5 is de conclusie opgenomen. Bijlage A betreft het wettelijk kader.

¹ Arcadis, 2019. Quickscan Wet Natuurbescherming. *Nedenwoudseweg 31 Barneveld*. 1 april 2019. Ref: 083854739 0.6

2 PLANGEBIED EN INGREEP

2.1 Ligging plangebied

Het plangebied ligt tussen de Nederwoudseweg en de Valkappel in Barneveld (zie Figuur 1). Het betreft een voormalig boerenerf waar een woning heeft gestaan. Het plangebied is gelegen naast akkerland en bebouwing en bestaat momenteel uit een bouwterrein met ruigte, bramenstruiken, enkele bomen, zand, één schuur en een aantal bouwketen en bouw materiaal. De bebouwing aanwezig in Figuur 1 is reeds – op de schuur na – verwijderd. In Figuur 2 is een impressie van het plangebied weergegeven.

Figuur 2 Foto-impressie van het plangebied met de aanwezige schuur en ruigte.

2.2 Voorgenomen ingreep

Het voornemen bestaat uit het bouwrijp maken van de kavel waarna er nieuwbouwwoningen gerealiseerd worden. De werkzaamheden omvatten het verwijderen van alle vegetatie - op de aanwezige bomen na -, het slopen van de schuur en het verwijderen van de nog deels aanwezige bestrating. De planning van de werkzaamheden is vooralsnog onbekend.

2.3 Afbakening effecten

Hieronder worden de mogelijke effecten op beschermde soorten door de geplande ingreep genoemd. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen tijdelijke en permanente effecten. Tijdelijke effecten vinden alleen plaats tijdens de werkzaamheden. Permanente effecten zijn de effecten die blijvend zijn na het uitvoeren van de werkzaamheden.

Tijdelijke effecten:

- Geluid
- Licht
- Trilling
- Optische prikkels (bijvoorbeeld aanwezigheid mensen)

Permanente effecten:

- Oppervlakteverlies van leefgebieden of groeiplaatsen
- Doden of verwonden
- Mechanische effecten door bijvoorbeeld het heen en weer rijden (planten)

3 ONDERZOEK VOORKOMEN HUISMUS

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het soortgericht onderzoek naar het voorkomen van nestlocaties van huismus opgenomen. De aanwezigheid van, en eventuele effecten op, overige soorten en soortgroepen is in de quickscan beschreven en beoordeeld. In de effectbeschrijving in hoofdstuk 4 zijn de relevante soorten uit de quickscan wel meegenomen voor de volledigheid.

3.2 Methode onderzoek

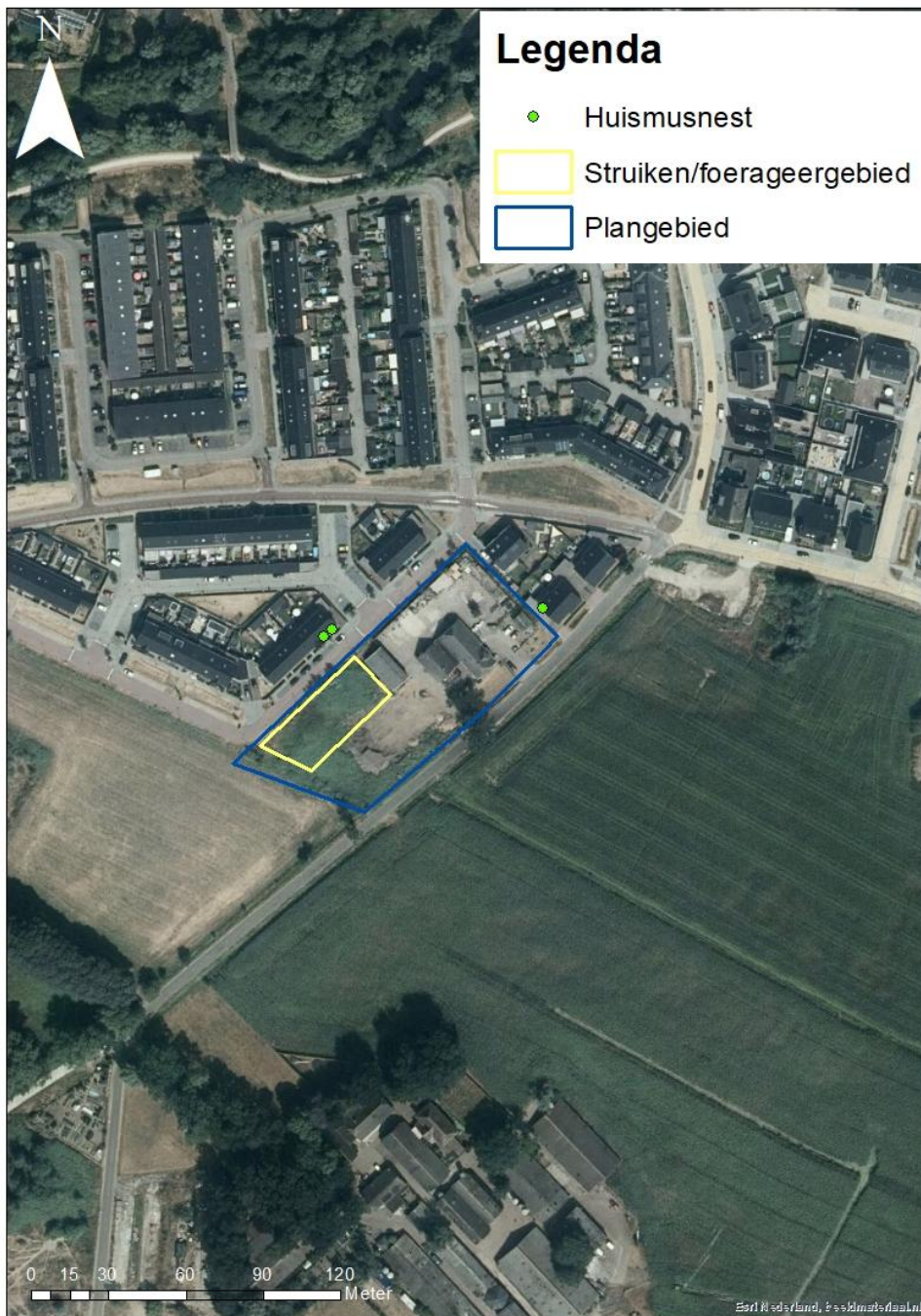
Voor het onderzoek naar huismussen hebben twee gerichte veldbezoeken plaatsgevonden tijdens het broedseizoen, tussen 1 april en 15 mei. Dit komt overeen met de onderzoeksinspanning zoals beschreven in het Kennisdocument huismus (BIJ12, d.d. juli 2017). Het onderzoek is uitgevoerd door Freddie Visschedijk, ecooloog van Arcadis. In Tabel 1 zijn de gegevens van de veldbezoeken weergegeven.

Tabel 1 Gegevens veldbezoeken.

Datum en dagdeel	Weersomstandigheden
11 april 2019 ochtend	5°C, zonnig
25 april 2019 ochtend	12°C, bewolkt met af en toe zon

3.3 Resultaten

Er zijn geen nestlocaties van huismus aangetroffen binnen het plangebied. In de woningen rondom het plangebied zijn wel drie nestlocaties (twee aan de Valkappel en één aan de Nederwoudseweg) van huismussen aangetroffen, zie Figuur 3. Binnen het plangebied is veel groen aanwezig in de vorm van overwoekerende bramenstruiken en een aantal bomen. Vooral de bramenstruiken trekken veel insecten aan, één van de voedselbronnen van volwassen huismussen en de enige voedselbron voor jonge huismussen. De groene (bramen)struiken en bomen binnen het plangebied worden door huismussen naast foerageergebied gebruikt om dekking in te zoeken en mogelijk als slaapplek. Doordat er in de directe omgeving van de huismusnesten weinig hoge/dichte groene struiken aanwezig zijn en de tuinen weinig groen bevatten, maken de struiken binnen het plangebied onderdeel uit van het essentiële leefgebied van huismus. Door het verdwijnen van deze struiken kunnen de aanwezige nesten rondom het plangebied ongeschikt raken en verdwijnen.

Figuur 3 Locaties van de huismusnesten rondom het plangebied en de locatie van het essentiële leefgebied binnen het plangebied.

4 EFFECTBESCHRIJVING EN TOETSING

4.1 Effectbeschrijving

Hieronder wordt per relevante soort(groep) beschreven in hoeverre de voorgenomen werkzaamheden een negatief effect hebben op de aanwezige en te verwachten beschermde soorten. De algemene broedvogels en de huismus, behoren tot de categorie Vogelrichtlijn van de Wnb (Art. 3.1 Wnb). De voorkomende algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën behoren tot de categorie 'andere soorten' (Art. 3.10 Wnb), zie Bijlage A voor een verklaring van de beschermingscategorieën. Overige beschermde soorten of soortgroepen zijn niet te verwachten en niet vastgesteld. Per soort(groep) worden de effecten hieronder beschreven.

Huismus

Negatieve effecten op de huismus als gevolg van de werkzaamheden zijn als volgt:

- Verstoring en sterfte van individuen en verstoring van verblijfplaatsen.
- Aantasting van foerageergebied en daarmee een negatief effect op de functionaliteit van buiten het plangebied gelegen verblijfplaatsen en de lokale populaties.

Er zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk om opzettelijk verstoren van individuen te voorkomen en het aanbod aan geschikte verblijfsmogelijkheden optimaal te houden en daarmee een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding te kunnen voorkomen.

Algemeen voorkomende zoogdieren, amfibieën en broedvogels

Er is mogelijk sprake van negatieve effecten op algemeen voorkomende grondgebonden soorten zoogdieren en amfibieën en op algemene broedvogels (niet jaarrond beschermde nesten). Deze zijn als volgt:

- Verstoring en sterfte van individuen en verstoring van verblijfplaatsen van algemeen voorkomen zoogdieren en amfibieën.
- Verstoring en sterfte van individuen en verstoring van nestlocaties van algemene broedvogels bij werkzaamheden in het broedseizoen.
- Tijdelijk en permanent verlies van nestlocaties. Hiermee bestaat de kans dat de lokale populatie minder geschikte verblijfsmogelijkheden ter beschikking heeft en dus gevoeliger is voor overige veranderingen en werkzaamheden binnen de deelpopulatie.

Het plangebied vormt geen essentieel leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren, amfibieën en algemene broedvogels. De staat van instandhouding van deze soorten komt hierdoor niet in het geding bij het uitvoeren van de werkzaamheden. Mitigatiemaatregelen voor behoud van leefgebied zijn daarom niet noodzakelijk. Om sterfte onder individuen van algemeen voorkomende zoogdieren, amfibieën en algemene broedvogels te voorkomen, zijn wel maatregelen nodig om onnodig doden en verwonden van individuen te beperken (Zorgplicht Artikel 1.11 Wnb).

4.2 Toetsing

4.2.1 Bescherming categorieën relevante soorten

In onderstaande tabel is per soort/soortgroep opgenomen tot welke beschermingscategorie deze behoort:

Tabel 2 Beschermingscategorie van de relevante soorten

Beschermingscategorie	Soort/ soortgroep
Vogelrichtlijnsoorten	Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest Broedvogels met jaarrond beschermd nest: huismus
Andere soorten met vrijstelling	Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën

Er geldt binnen de provincie Gelderland een vrijstelling voor de binnen het plangebied algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën (zoals gewone pad en kleine watersalamander), zie Bijlage A. Deze zijn hieronder daarom niet meegenomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht, zie verder in paragraaf 4.3.

4.2.2 Overtreding verbodsbepalingen

In de onderstaande tabellen is per soort(groep) op basis van de effectbeschrijving in de vorige paragraaf aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden als gevolg van de werkzaamheden. Daarbij is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de volgende paragraaf.

In Tabel 3 zijn de soortgroepen opgenomen die in het kader van de Vogelrichtlijn beschermd zijn en waar effecten op te verwachten zijn. Gelet op de werkzaamheden is artikel 3.1, lid 3 (dit gaat over eierenrapen) van de Wnb niet van toepassing. Artikel 3.1, lid 4 is van toepassing op huismus. Huismus kent een daling in de populatie, waardoor een verstoring van de betreffende deelpopulatie van wezenlijke invloed kan zijn op de staat van instandhouding. Verstoring van algemene broedvogels zoals merel heeft geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding (artikel 3.1, lid 5), maar voor sommige soorten algemene broedvogels heeft dit wel invloed op de staat van instandhouding waardoor lid 4 ook mogelijk op broedvogels zonder jaarrond beschermd nest van toepassing is.² Artikel 3.1, lid 2 is ook van toepassing op de huismus omdat de struiken deel uitmaken van de rustplaats van de huismussen met een nest net buiten het plangebied.

Tabel 3: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest	X	X		X	Het slopen van de schuur, het bouwrijp maken van het terrein, het bouwen van nieuwe woningen en het verwijderen van alle groenstructuren (struiken, ruigte en gras) en het verdwijnen van zandplaatsen.
Huismus	X	X		X	Het bouwrijp maken van het terrein, het bouwen van nieuwe woningen en het verwijderen van alle groenstructuren (struiken, ruigte en gras) en het verdwijnen van zandplaatsen.

Het is verboden:

Lid 1: te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;

Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;

Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

Lid 5: het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

4.3 Mitigerende en compenserende maatregelen en zorgplicht

In deze paragraaf zijn de mitigerende maatregelen beschreven die noodzakelijk zijn om overtreding van de verbodsbepalingen zo veel als mogelijk te voorkomen en de compenserende maatregelen die nodig zijn om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Het toepassen van deze maatregelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is niet vrijblijvend. De Wnb schrijft namelijk voor dat een ontheffing alleen verleend kan worden als er geen andere bevredigende oplossing is en de staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Dat betekent dat als mitigatie in redelijkheid mogelijk is, dit ook verplicht is. Er zijn ook nadere maatregelen noodzakelijk om tegemoet te komen aan de zorgplicht (Artikel 1.11 Wnb).

Een ontheffing wordt alleen verleend wanneer er geen gevolgen zijn voor de gunstige staat van instandhouding van de soort. Om dit zeker te stellen kan het nodig zijn een compenserende maatregel uit te voeren.

² SOVON, 2019. Staat van Instandhouding huismus en merel. www.sovon.nl

Huismus

Door de werkzaamheden verdwijnt er essentieel leefgebied van de huismus waardoor de verbodsbepaling van artikel 3.1 lid 2 wordt overtreden. Het is derhalve noodzakelijk een ontheffing aan te vragen bij de Provincie Gelderland voordat de bramenstruiken worden verwijderd. Het verlies aan foerageergebied moet gecompenseerd worden. Voorbeelden hiervan worden hieronder genoemd. De daadwerkelijk toe te passen compenserende maatregelen moeten worden uitgewerkt in een aanvullend activiteitenplan.

- Plant voordat de bramenstruiken verdwijnen doornige struiken als vuurdoorn en meidoorn, groenblijvende heesters, klimplanten als klimop of wingerd, beukenhagen, en dergelijke binnen 5 a 10 meter (bij voorkeur binnen 2,5 meter) van de plek waar gefoerageerd wordt aan. Bladverliezende soorten zijn in de winterperiode minder effectief.
- Plant inheemse soorten bomen en ander opgaand groen binnen 5 a 10 meter (bij voorkeur binnen 2,5 meter) van de plekken waar gebroed wordt.
- Breng indien noodzakelijk kant-en-klare hagen of gevelgroen aan als tijdelijke voorzieningen.
- Breng voor het behoud of de ontwikkeling van slaapgelegenheden groenblijvende gevelbegroeiing of ander verticaal groen, bijvoorbeeld met vuurdoorn, klimop aan - plant groenblijvende heesters (bijvoorbeeld liguster, hulst) of coniferen (bijvoorbeeld taxus) aan.
- Realiseer of handhaaf zandige plekken voor het behoud van voldoende mogelijkheden voor het nemen van stofbaden.

Voor bovenstaande maatregelen geldt dat het groen een hoogte van minimaal 3 meter moeten hebben en binnen 100 meter van de nestplaats aanwezig moeten zijn om effectief te zijn. Daarnaast dient om overtreding van artikel 3.1 lid 1 voor de huismus te voorkomen een mitigerende maatregel getroffen te worden. Deze is als volgt:

- Voer om verstoring te voorkomen de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit. Het broedseizoen loopt ongeveer van 15 maart tot 15 juli, maar kan afhankelijk van het weer en andere factoren verschuiven. Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen te werken, dienen geschikte broedlocaties voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te worden gemaakt en gehouden te worden totdat de werkzaamheden zijn afgerond.

Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest

Voor algemeen voorkomende broedvogels waarvan het nest gedurende broedperiode beschermd is dienen tevens mitigerende maatregelen getroffen te worden:

- Voer werkzaamheden buiten het broedseizoen uit, zie ook hierboven.

Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht (artikel 1.11 Wnb). Dit betekent dat zorgvuldig met aanwezige beschermde en niet-beschermde soorten planten en dieren moet worden omgegaan. Dit geldt voor de in deze quickscan getoetste werkzaamheden met name voor in de omgeving voorkomende algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën.

Hiervoor moeten de volgende maatregelen worden genomen:

- Maai en/of snoei voorafgaand aan de werkzaamheden de nog aanwezige vegetatie in het werkgebied kort. Hierdoor wordt het voor grondgebonden zoogdieren minder aantrekkelijk om te verblijven in deze zone tijdens de sloop- en bouwfase.
- Voer de werkzaamheden rustig uit en in één richting van de aanwezige watergang (welke zich langs de Nederwoudseweg ten zuiden van het plangebied bevindt) af van oost naar west. Op deze manier zijn dieren in de gelegenheid om te vluchten naar andere leefgebieden en worden ze niet het water ingejaagd waardoor ze verdrinken.

5 CONCLUSIE EN VERVOLG

5.1 Resultaten soortgericht onderzoek

Van de Mheen Planontwikkeling B.V. heeft het voornemen om nieuwbouwwoningen te bouwen op het voormalig boerenerf aan de Nederwoudseweg 31 te Barneveld. Uit de quickscan¹ en het aanvullende soortgericht onderzoek naar huismussen is gebleken dat binnen het plangebied beschermde soorten voorkomen in het kader van de Wnb voor. Het gaat hierbij om algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren, amfibieën en broedvogels. Daarnaast maakt het plangebied deel uit het van essentiële leefgebied van huismussen. Er dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden zoals genoemd in paragraaf 4.3 om overtreding van een aantal verbodsbepalingen te voorkomen. Na mitigatie is er geen overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 lid 1 en lid 2 voor broedvogels zonder jaarrond beschermd nest en artikel 3.1 lid 1 voor de huismus. Door de voorgenumen werkzaamheden vindt, na mitigatie, nog overtreding van de verbodsbepalingen artikel 3.1 lid 2 en lid 4 voor het wegnemen van de rustplaats en het foerageergebied van huismussen in de bramenstruiken en het verstoren van huismussen.

5.2 Ontheffing

Naast het treffen van mitigerende maatregelen dient een ontheffingsaanvraag ingediend te worden bij de Provincie Gelderland.

Deze ontheffingsaanvraag is voor overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb die betrekking hebben op de aantasting van leefgebied van de huismus:

- Artikel 3.1 lid 2 (verbod tot opzettelijk vernielen en beschadigen van nest, **rustplaatsen** en eieren).
- Artikel 3.1 lid 4 (verbod tot opzettelijk storen)

Ten behoeve van de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld, waarin negatieve effecten op de beschermde soorten als gevolg van de uit te voeren werkzaamheden worden beschreven. Daarbij worden concrete maatregelen opgenomen, conform het Kennisdocument huismus (BIJ12, d.d. juli 2017). Daarnaast dient een alternatievenafweging en belangenonderbouwing voor het uitvoeren van het project te worden opgesteld. Het is enkel mogelijk een ontheffing te verkrijgen indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de activiteit een belang dient dat in de wet is opgenomen.

Volgens het huidige beleid betreft de doorlooptijd van een ontheffingprocedure minimaal 13 weken en maximaal 20 weken met kans op verdere procedurevertraging. Een ontheffing is maximaal vijf jaar geldig met mogelijkheid tot verlenging. Het veldonderzoek is maximaal drie jaar geldig. Indien de start van de werkzaamheden drie jaar of langer na onderzoek jaar aanvangt, dient het veldonderzoek te worden geactualiseerd.

BIJLAGE A WETTELIJK KADER WET NATUURBESCHERMING

Soortbescherming

Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de voor dit rapport relevante delen van de wet gegeven.

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn ([art 1.11, lid 1](#)). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden ([art 1.11, lid 2](#)). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd ([art 1.11, lid 3](#)).

Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- soorten Vogelrichtlijn (Wnb paragraaf 3.1);
- soorten Habitatrichtlijn (Wnb paragraaf 3.2);
- andere soorten (Wnb paragraaf 3.3).

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd ([art. 3.1 lid 1](#)).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bonn; ([art. 3.5 lid 1](#))

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- bijlage I bij het Verdrag van Bern; ([art. 3.5, lid 5](#))

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb paragraaf 3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet ([art. 3.10, lid 1 onder a en c](#)).

Verbodsbepalingen

Ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art. 3.1 lid 1](#)), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren ([art. 3.1 lid 2](#)), het rapen of onder zich hebben van eieren ([art. 3.1 lid 3](#)) en het opzettelijk storen van vogels ([art. 3.1 lid 4](#)). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort ([art. 3.1 lid 5](#)).

Ten aanzien van de soorten van de Habitatrichtlijn beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen ([art 3.5 lid 1](#)), het opzettelijk verstoren ([art 3.5 lid 2](#)), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren ([art 3.5 lid 3](#)) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.5 lid 4](#)). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen ([art 3.5 lid 5](#)).

Ten aanzien van de andere beschermde diersoorten geldt slechts een verbod tot het opzettelijk doden of vangen ([art 3.10 lid 1 onder a](#)) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen ([art 3.10 lid 1 onder b](#)). Ten aanzien van de andere beschermde plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen ([art 3.10 lid 1 onder c](#)).

Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragcode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV vastgestelde gedragscode ([art. 3.31 lid 1](#)).

Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- een bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van LNV kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen ([art 3.3 lid 2-4](#); [3.8 lid 2-5](#), [3.10 lid 2](#)). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van LNV en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van LNV het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie.

De Provincie Gelderland verleend een algemene vrijstelling voor onderstaande soorten:

- Aardmuis
- Bastaardkikker
- Bosmuis
- Bruine kikker
- Bunzing
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Gewone pad
- Haas
- Hermelijn
- Huisspitsmuis
- Kleine watersalamander

- Konijn
- Meerkikker
- Ondergrondse woelmuis
- Ree
- Rosse woelmuis
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- Vos
- Wezel
- Woelrat

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragscode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden ([art 3.3 lid 1,3; 3.8 lid 1,3, 3.10 lid 2](#)). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent -ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor [soorten van de Vogelrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: ([art 3.3 lid 4](#)):

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor [soorten van de Habitatrichtlijn](#) kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: ([art 3.8 lid 5](#)):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de [Andere soorten](#), gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten aangevuld met: ([art 3.10 lid 2](#)):

1. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
2. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;

3. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
4. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
5. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
6. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
7. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of in het algemeen belang.

COLOFON

SOORTGERICHT ONDERZOEK HUISMUS
NEDERWOUDSEWEG 31 TE BARNEVELD

KLANT

Van de Mheen Planontwikkeling B.V.

AUTEUR

Freddie Visschedijk

ONZE REFERENTIE

083888146 A

DATUM

1 mei 2019

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com